

בית המשפט העליון

הודעה לתקשורת - פסק דין בבג"ץ 11013/05 ו-10 הליכים קשורים

בנושא הכרה לצורך חוק השבות בגירורים שנעשו בישראל בקהילות רפורמיות וקונסרבטיביות

בית המשפט העליון קיבל היום בדעת רוב (הנשיאה א' חיות בהסכמת השופטים נ' הנדל, ע' פוגלמן, י' עמית, ד' ברק-ארז, ע' ברון, ג' קרא ו-ד' מין) עתירות שהוגשו לפני 15 שנה וקבע כי לעניין חוק השבות יש להכיר כיהודים במי שבמהלך שהותם בישראל כדין עברו גיור בקהילה רפורמית או קונסרבטיבית. הכרעה זו מצומצמת לשאלה האזרחית-ציבורית של הקניית מעמד מכות חוק השבות ואינה עוסקת בשאלה דתית. שמונת שופטי הרוב סברו כי לאחר למעלה מ-15 שנים שבהן בית המשפט המתין ללא הועיל להכרעת המחוקק בסוגיה זו, ונוכח העובדה שעל הכף מונחות הזכויות והמעמד של העותרים ושל אחרים כמותם, אין מנוס מהכרעה שיפוטית. השופט נ' סולברג, בדעת יחיד, הסכים עם המסקנה המשפטית של פסק הדין, אך סבר כי יש להשהות את מועד כניסת פסק הדין לתוקף ב-12 חודשים מיום כינונה של הממשלה ה-36, כדי לנסות להימנע מטלאי על גבי טלאי, ולאפשר אסדרה חקיקתית לנושא הגיור, גיור ממלכתי כפי שהיה נהוג בעבר. לגישת השופט סולברג, אם יחוקק חוק - יעשה כדברו של המחוקק; אם לא - יעשה כדברו של בית המשפט בפסק דין זה.

בשנת 1970 תיקנה הכנסת את חוק השבות והוסיפה לו את סעיף 4ב הקובע כי "לעניין חוק זה, "יהודי" - מי שנולד לאם יהודיה או שנתגייר, והוא אינו בן דת אחרת". הכנסת בחרה שלא לאמץ את הצעת חלק מחבריה להוסיף למונח "שנתגייר" את המילים "לפי ההלכה" או "לפי הרבנות הראשית". מאז נדונו בבית המשפט העליון הליכים רבים שעסקו בפרשנות המונח "שנתגייר", ופעם אחר פעם קרא בית המשפט לכנסת לומר את דברה בנושא. ואולם מאז שנחקק התיקון בשנת 1970 ועד היום, בחרה הכנסת שלא לנקוט עמדה מפורשת בשאלה מה משמעותו של המושג "שנתגייר" בחוק השבות.

אחד ההליכים שבו נדונה לאחרונה סוגיית פרשנותה של התיבה "שנתגייר" בחוק השבות הוא בג"ץ 7625/06 רגצ'ובה נ' משרד הפנים, בו עלה עניינם של מי שהתגיירו בישראל בקהילה אורתודוקסית שלא במסגרת מערך הגיור הממלכתי (בתי הדין של הרב ניסים קרליץ בבני ברק ושל הרב פרנק במאה שערים). בעניין רגצ'ובה נקבע כי פרשנותה של התיבה "שנתגייר" בחוק השבות פירושה - מי שעבר גיור בקהילה יהודית מוכרת בהתאם לאמות המידה המקובלות בה. "קהילה יהודית מוכרת" הוגדרה באותו פסק דין כקהילה "בעלת זהות יהודית משותפת, מבוססת וקבועה". פסק הדין בעניין רגצ'ובה הוכרע אף הוא לאחר עשר שנים של המתנה להכרעת המחוקק בסוגיה שנדונה בו. בשנת 2016 לאחר שניתן פסק הדין בעניין רגצ'ובה שבו הצדדים בעתירות כאן - שהיו תלויות ועומדות - וביקשו לגבש פתרון מקיף מחוץ לכותלי בית המשפט. בית המשפט נעתר לבקשה זו ואולם מאז חלפו כארבע שנים נוספות ועד היום לא קודם כל פתרון לנושא.

שר הפנים בתצהיר התשובה מטעמו לא השיב לגופן של העתירות ולא טען כי יש שוני בין הגיור האורתודוכסי שנדון בעניין רגצ'ובה ובין גיור שנעשה בישראל בקהילות רפורמיות וקונסרביטיביות. יתרה מכך, לעניין חוק השבות שר הפנים מכיר זה מכבר בגיורים שעורכות קהילות אלה בחו"ל.

הקהילות הלא-אורתודוכסיות שבהן התגיירו העותרים הן קהילות מבוססות בישראל, והן בעלות זהות יהודית משותפת וידועה ומסגרות קבועות של ניהול קהילתי. הליך הגיור בהן נעשה על ידי גוף דתי שהוסמך לכך בקהילה שאותה הוא משרת, בהתאם לאמות-מידה קבועות. קהילות אלו, כפי שכבר נפסק, הן "חלק מהזרמים המרכזיים של היהדות בעולם". על כן, בהתאם למבחן שנקבע בעניין רגצ'ובה בדבר גיור ב"קהילה יהודית מוכרת", הכריע בית המשפט כי כל עוד לא קבע המחוקק אחרת, יש להכיר כיהודים לעניין חוק השבות במי שהתגיירו בקהילה רפורמית או קונסרביטיבית בישראל. בית המשפט הדגיש כי אין בהחלטתו כדי למנוע מן הכנסת לצקת בעתיד תוכן נוסף או אחר למושג הגיור בחוק השבות, ככל שתמצא זאת לנכון.